

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Факультет цивільної та господарської юстиції
Кафедра цивільного процесу

*До 150-ї річниці з дня відкриття першої
судової палати у м. Одеса*

Новели цивільного процесуального законодавства: ПРЕДСТАВНИЦТВО

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

м. Одеса, 16 травня 2019 року

Одеса
Фенікс
2019

УДК 347.9

Н 72

Укладачі:

Голубєва Н. Ю. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного процесу, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Островська Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Коробенко О. О. – асистент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Сатановська О. В. – старший лаборант кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія».

Новели цивільного процесуального законодавства:
Н 72 представництво : матер. Міжнар. наук.-практ. конфер. ; до 150-ї річниці з дня відкриття першої судової палати у м. Одеса (м. Одеса, 16 травня 2019 року) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Н. Ю. Голубєвої. – Одеса : Фенікс, 2019. – 200 с.

Укр. та франц. мовами

ISBN 978-966-928-404-4

УДК 347.9

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів та установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978-966-928-404-4

© Національний університет «Одеська юридична академія», 2019

5. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#n127> .
6. Гуменюк І.В. Судова практика у справах про усиновлення (витяг з аналізу судової практики): Верховний Суд України / І.В. Гуменюк, Н.В. Мархай. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://soc-in.com/zakonodavstvo/sudova-praktika/rozjasnennja-sudiv/4889-sudova-praktika-u-spravah-pro-usinovlennja.html>.
7. Ухвала Брусилівського районного суду Житомирської області по справі № 275/107/19 від 06.02.2019 року.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79696875>.

Захарова Олена Семенівна

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри правосуддя юридичного факультету

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПРЕДСТАВНИЦТВО У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ЕТАПИ РЕФОРМУВАННЯ

В теорії цивільного процесуального права питання про представництво завжди було дискусійним. Серед науковців немає єдності щодо визначення процесуального представництва, розуміння його змісту, суб'єктного складу, обсягу повноважень представника тощо. З набуттям чинності змін до ЦПК України 03.10.2017 р. [1] інтерес до цих питань ще більше зростає, адже є потреба проаналізувати чи змінилося нормативне регулювання цього правового інституту, як і наскільки ефективно він буде сприяти виконанню завдань цивільного судочинства.

Якщо звернутися до наукових джерел початку 90-х років то можна помітити, що більшість науковців – процесуалістів вважали представників особами, що беруть участь у розгляді справи [2, с. 86; 3, с. 110] і обґрунтовувалися такі підходи тим, що процесуальним представникам властива наявність юридичної заінтересованості в результатах розгляду справи. Згодом І.А. Павлуник зазначав, що найбільш яскраво, характер такої заінтересованості проявляється при здійсненні батьками законного представництва

в інтересах своїх неповнолітніх дітей і та обставина, що інтерес процесуального представника носить особливий (похідний) характер від інтересу сторін, третіх осіб та інших учасників процесу, не дає підстав для виключення представників із числа осіб, які беруть участь у справі [4, с. 10].

На нашу думку, продукувалися такі підходи нормативним регулюванням інституту представництва у цивільному судочинстві у ті роки. Зокрема, ЦПК УРСР 1963 р., хоча і виокремлював «Представництво» окремою Главою 12 в основі все ж таки була стаття 98, якою визначалося коло осіб, які беруть участь у справі, до яких, зокрема, і включалися представники [5]. Кардинально протилежний підхід був закладений у Цивільному процесуальному кодексі Російської Федерації, зокрема, представників не відносили до осіб, що беруть участь у справі [6, с. 77; с. 109].

Після реформи цивільного процесуального законодавства у 2004 році основні положення про представництво регламентувалися ст. ст. 38-44 Глави 4 Розділу I ЦПК України. Одразу звертаємо увагу, що законодавець, на відміну від ЦПК 1963 р. включив представників як до складу учасників процесу, так і до складу осіб, які беруть участь у справі. Так, статтею 26 ЦПК, якою визначався склад осіб, які беруть участь у справі було передбачено, що до цієї групи також включені представники сторін та третіх осіб, представники заявників та заінтересованих осіб у справах наказного та окремого провадження, а також представники у справах про оскарження рішення третейського суду та про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду [7, с. 16-21; 169-172].

У жовтні 2017 року відбулася чергова реформа цивільного процесуального законодавства за результатами якої було прийнято нову редакцію ЦПК 2004 року. Слід зазначити, що процесуальний статус представників зазнав суттєвих змін і потребує глибокого наукового аналізу. Можна зробити такий висновок, що законодавець вивів представників зі складу учасників справи при цьому залишивши їх у складі учасників судового процесу. І це не просто

термінологічні зміни у Кодексі – це зміни, які вказують на новий концепт у формуванні суб'єктного складу цивільних процесуальних правовідносин, і процесуальних представників, зокрема.

Так, звертає на себе увагу, що у ст. 60 ЦПК України, якою визначено осіб, які можуть бути представниками фактично встановлено передумови набуття статусу процесуального представника. Зокрема, ч.1 ст. 60 визначено, що представником у суді може бути адвокат або законний представник. Що ж стосується розгляду спорів, які виникають з трудових відносин, а також справ у малозначних спорах (малозначні справи) то представником, крім адвоката і законного представника, може бути особа, яка досягла вісімнадцяти років, має цивільну процесуальну дієздатність. Далі встановлюються умови, за яких особа може бути представником органів або інших осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах малолітніх чи неповнолітніх осіб або осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена та представництво декількох позивачів або декількох відповідачів або декількох третіх осіб на одній стороні.

Слід зазначити, що нормативного визначення представництва так і не з'явилося. Тому залишаються актуальними ті підходи, які пропонувалися раніше. Так в теорії цивільного процесуального права представництво визначається як юридичні відносини, за якими одна особа – представник – виконує на підставі повноваження, наданого йому законом, статутом, положенням або договором, процесуальні дії у цивільному судочинстві на захист прав і охоронюваних законом інтересів іншої особи, державних і громадських інтересів [8, с. 101].

Сутність інституту представництва як і раніше полягає в наступному: по – перше представник виступає від імені і в інтересах особи, яку він представляє; по – друге, представник здійснює права і обов'язки особи, яку він представляє, по – третє, вчинені дії представником є обов'язковими для особи, яку він представляє; по – четверте, представник діє в межах наданих йому повноважень і може бути обмежений у здійсненні деяких з них.

Список використаної літератури:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р.: URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0004740-13>.(дата звернення 24.04.2019).
2. Штефан М.Й., Дріжчана О.Г. Цивільне процесуальне право України. К.:Либідь,1994. 320 с.
3. Юрков Б.М. Представництво в суді. Цивільне процесуальне право України/ за ред. В.В. Камарова. Харків:»Основа», 1992.
4. Павлунік І.А. Представництво в цивільному процесі України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ.2002. 20 с.
5. Цивільний процесуальний кодекс УРСР від 18.07.1963 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1502-06>.(дата звернення 24.04.2019).
6. Коментарий к Гражданскому процессуальному кодексу Российской Федерации / Под общ. ред. Первого заместителя Председателя Верховного Суда РФ В.И.Радченко. М.: Норма, 2004.544с.
7. Цивільне процесуальне законодавство України Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2004. № : 5. К.: Юрінком Інтер, 544с.
8. Штефан М.Й. Цивільне процесуальне право України: Академічний курс: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре»», 2005. 624с.

Іліопол Інна Михайлівна

кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНТЕРЕСІВ МАЛОЛІТНІХ ЧИ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ ПОСАДОВИМИ ОСОБАМИ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Частина 3 ст. 60 ЦПК України віднесла до осіб, які можуть бути представниками у суді органи та інших осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах малолітніх чи неповнолітніх осіб або осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена, і це у разі якщо такі органи та особи не є стороною чи третьою особою по справі. Участь таких осіб у цивільному процесі вже відома судовій практиці, однак виокремлення їх в окрему категорію потребує додаткового дослідження.